

5

GASPARE TORELLA

Valentinus:

Tractatus cum consiliis contra
pudendagram seu morbum gallicum

Romae, Petrus de la Turre

1497

Tractatus cum consilio contra pudendam
seu morbum gallicum

Ad reverendissimum & illustrissimum in xp̄o patrem &
d.d. Lelarem de Borgia titulo sancte Marie noue diacono
Cardinalem Valentiniū tractatus incipit de puden-
dagra seu morbo gallico editus a Gaspare Torrella ep̄o
sancte Juste natione Valentino

Um bis dictis inter loquendum fuerim a
reverendissimo dño meo Lelare de B or
gia Cardinali Valentino interrogatus & que
nam esset hec pestifera egritudo: a vulgo no-
minata morb⁹ gallicus. & an doctores me
dicine aliquid scriperint & q̄ obrem in tan-
to temporis curiculo non fuit aliquod peculiare remedium
compertum & approbatum. Et quare dolores magis infe-
stant in nocte & in die. facile est enim questioes petere: sol-
vere autem non est facile. nam solvere vinculum non ē igno-
rantiē primo ē encorum. Graue bona & humeris meis im-
par impositū video. nihilominus ut tibi vniico benefactori
& domino morem geram: quo ad vires potero conabor in
hoc bacui cōpendio inserere ea que hincinde in libris tam
antiquorum & modernorum medicorum reperi potero
Accipe igitur Reverendissime. d. bas meas rudes lucubra-
tiones: quas cum maximo labore congregauī. & ne mirum
agitur enim annis decimis circa ecclesiastica occupai⁹ arti
medicinae minime vacare potui. et ut pfecto cōp'ures hui⁹
apolinee artis ovisces: q̄ hūc tractatū & corrigēt & amplia-
bit scilicet: cū sit rōne auctoritate & expimēto vallatus.
q̄tū. n. tibi gen⁹ humana obnoxia sit: nō ē q̄ ambigat. nam
tepestate tuā ac cui cā morb⁹ q̄ ab oībus imaginabā icu-
rabilis in pñtia: nō solū et̄ c̄ntia ver̄ etiā cūratiōis mo-
dus cognoscitur. Ex qua qđē coenitie infecti cōsidēt & bo-
na spē suscipiēt. q̄ sola ipsa cōsidētia poterit c̄ cā vt pfecte
sanctur & sani p̄ficiant. Noz vt aprime Nicolaus s̄cribent⁹

cōfidentia prinet ad virtutē imaginatīnā fortē imaginatēz
⁊ opinioem firmam sibi facientem de re aliqua: q̄ certū
dūa liter sibi prodesse debeat. Ita q̄ confidētia est anime
rationalis quedam affectio: ex opinione procedētē rei ali
cuius desiderate conferentis vel profuturē: siue sit media
siue exorcista oratio vel incantatio que plurimum in egro
tantis salute cōferre videtur. sicut per semet experientia de
monstrat. videntur enim sep̄issime patientem egritudinem
intensa m: ingrandem deduci convalescentiam propter spez
affectuose habitam in aliquo famoso medico cum diu ex
pectatus ei superuenerit. Consimiliter per orationem factā
ab aliquo fideli ⁊ iusto viro: ⁊ propter applicationem ali
quarum scripturarum: ⁊ propter potionem vel comedēti
nem aliquorum medicinalium: ⁊ aliorum similiūm affectua
liter desideratorum: in quibus multi egroti iam apponunt
intencionem suam: q̄ cum illa adepti fuerint liberantur. ait
enim Plato. Cum mens humana rem aliquam quamvis
naturaliter non inuantem sibi prodesse certificauerit: ex so
la mentis intentione corpus re illa inuatur: intantum ut ple
runq̄ plus vīsum sit operari confidentia ad curā q̄ appro
xiatio medicinalium: sicut etiam expresse voluit Gal. sup
primo pronosticorum: vbi inquit: medicus plures curat in
quo plures confidunt. ⁊ hoc evenit quia forma sanitatis q̄
est in anima medici: vobemēter est imaginata ab anima in
firmi. propter quod corroboratur virtus infirmi: ⁊ patimur
inde causa que egreditūm causabat. Et Antenna dixit
operationem a confidentia dependentem efficacius curare
egritudines: q̄ id q̄ agit medicus cum suis instrumentis ⁊
mediis siue medicinis. Et quare confidentia sequitur ima
ginatione: ideo ille magis ⁊ cīcīs ad p̄ficit effectum ei
qui fortioris imaginationis exhibet: ⁊ firmus tenet super re
operationem suam. Quomodo confidentia tam magnum

⁊ sic subitum producat effectum est. quoniam virtus rationa
lis habita imaginatione forti ⁊ opinōe firma super aliqua
re profutura imperat virtuti naturali: cuius est potius con
tra morbū bellare. ⁊ virtus naturalis imperio parens mo
uet calidum naturale contra morbū ⁊ causam eius: ita vt
causam morbi sensibiliter depellat. ⁊ sic morbum abiciat.
⁊ fit vt eius effectus suauiter ⁊ mite proueniat. ⁊ nimirū si
ex confidentia procedat effectus realia in corpore: cuz ima
ginatione siue cogitatio quam ipsa sequitur sit expassionibus
anime: quibus frequenter corpus imutatur. Quid autem
inducit infirmum in confidentiam rei alicuius. ⁊ visio vel
frequens audicio de illa re q̄ similem vel maiorem effectū
operata fuerit: ⁊ quem desiderat. Et medicus conari de
bet hanc confidentiam inducere in egrotum cu eloquii dul
cibus: blandis assertionibus: promissionibus firmis: ⁊ ex
pliis floribus qui simili modo in c̄lios operatus fuerit. ⁊ si
fideliter recitando. Similiter exorcista siue precantator de
bet ipsam pmere vel eam dignissimam ⁊ eam carissimam
reputare. neque subito debet in eam prorūm pere: sed lōga
expectatione debet affectionem egrotantis accrescere: ⁊ se
credulūm precantationi monstrare. sic enim peragēte medi
co vel exorcista animus audientis egroti demuleetur ⁊ di
latabitur ⁊ hilarescit: ⁊ cor eius violentia morbi ⁊ fortassis
mortis timore constrictum confortatum ampliatur: ⁊ mul
tum spiritūm concipit: ⁊ multum per mēbra diffundit. quo
totius regniū virtus que est congeries omnium virtutum
confortata: contra morbum insurgit potenter. Nō ergo ex
orcista seu precantator per se inducit salutem ⁊ effectū. sed
maxima egri confidentia: vel meritis exorciste vel meritis
elius in quo perficitur: eger sanitatis sortitur effectum. Nō
ergo derideant futili exorcisma dicentes nil posse operari.

Nam sagitta vohemeter ossi affixa p̄cratione sine dolore retrahitur: lumbrixi occiduntur. sanguis undeque fluens sifciatur. cancer mortificatur. paroxysmus epileptie p̄baret: nominibus magorum in aure prolatis. et plura alia adducere possem sed brevitate indulgens relinqu. Et ppter p̄dicta dicunt non esse denegandū eis qui medicinas cū oratione dominica exhibent: vel alia humili et deuota oratione īmo et similia sic facere nō ī vanū sit: nō q̄ oratio effectus habeat. sed vt bonitate confidentie exhibita perfectius operetur. Cum ergo eger de salute desperat aut difidat: aut ex sua imaginatione sorti: aut auditio verbi suspecti a medico vel astantibus plati. vt ex aperta nūciatione mortis sibi a sacerdote vel alio facta: expauescens timidus et cor tristatus instantum intensionem suā ab illatis sibi auxiliis remouetur. vt ea nullatenus natura regulet. Cor etiā eius ita contrastatur vt spūs reuocati a mēbris in corde cōculcetur et vires nature produntur. ita q̄ aliquā eger ad interitū ante statutū ad mortē deducat. hec Nicolaus florentinus Ex quibus manifeste liquet dominationē tuā reverendissimā ppter spem sperande salutis infectos curasse et sanos preservasse. Sed tēpus est vnde digressus sum redire et pblecumatibus tuis respōdere. Et primo quo ad cognitio nem morbi et causarū. dicunt Astrologi hunc morbus evenire a cōstellatione corporum superiorum. nam dicūt q̄ esse causā vniuersalis in causas vniuersales resoluti debet. Alij dicunt q̄ est flagellū dei. Incepit vt aiūt hec maligna egritudo anno. mcccclxxxiij. in francia. et sic per viā cōtagiōis pernuit in hyspaniā: ad insulae: in italiā et finaliter serpēdo totā europā peragravit: et si fas dicere est totū orbem. Sicut evenit tempore Cyberii claudij. vt Plinius recitat in suo. xxvi. li. dñ nāli hist. c. i. uit qdā egritudo quā greci vocant lichines; latini vocabant eā meutagia. bac de cā q̄ in

cipiebat ī mento: et erat cōtagiosa. nā solo osculo inficiebat et erat sedissima: non affligens nisi nobiles: non mulieres: nō populares: neque seruos: absque dolore nū curabatur vero cauterijs. Et subdit dicens: Egyptū fuisse genetricem buius morbi. Ego vero senensis nostris tēporib⁹ famosissimus medicus in suis consilijs consilio. lxx. de infectiōe cutis et asafati cum pustulis faciei dicit. q̄ quidā innenis annorum. xx. partebatur pustulas crustosas per totū corpus cum intensis doloribus per diuersa mēbra: qui in nocte eū affligebāt: et in die mitigabatur. Gal. vero et Hypo- tepxi et com. xxi. tertij assorismorū inquit. lichines et alsi naescuntur in vere: cuius cā est mutatio humoru de mēbris nobilibus ad ignobilia. et Jacob⁹ de forliuio exponēs hunc tēpū dicit: q̄ lichines sunt defecationes cutis cū excoriatione pcedētes a flegmate salso. Multi vero moderno rū vidētes hūc morbū pcedere a cā superiori: no parcēs region: tēpū: et ait: sexui neque cōplexioni nō seruās eūdez ordinē iuasionis ppter diuersitatē materiæ peccatiū. nā i aliq̄b⁹ icipiebat a dolorib⁹ et alijs a pustulis crustosis humiliis exq̄b⁹ exhibat bāditas fauo mellis similis. aliquā qdā mā similis granis ficiū rotunda et dura. et alijs exhibat qdāz bāditas similis aq̄ carnis et aliquā sanguis. Alijs autē eue niebat pustule crustose sicce. sic de alijs. Et q̄ dolores nō erant fixi et solū nocturnales ex qb⁹ sequebatur isompinietates: iccirco negleperūt curas: cōsulētes ne aliqd fācerēt: et eā dīmitterēt nature. nā ea q̄ tēptauerat i varijs iſirmis fuerū poti⁹ nocimēto q̄ auxilio. et bāc ob cām dixerāt hūc morbus nō posse poni i vō et adequato ca. iōq̄ eī irregularē et incurabilē bāficio medicinaz fundātes se i dīctis Auic. quarta. p. c. p. i. c. ii. et p. q̄rti. t. ii. c. viii. ac ēt i dīctis Da. i passiōario vbi īgr̄t: medice qd curas. si cāz egritudis igrae. pterea dicit. si nō cognoveris egritudinē reliq̄ cā nāc.

Allia secta medicorum suis cum qua ego teneo. dicens
hunc morbum cognitum esse cum suis causis & accidentibus
& fore curabilem. Nam ut inquit Avicenna secunda primi.
do. prima.ca. viii. Egritudines multis modis sortiuntur no-
mina aut a membris in quibus sunt. ic. Et ideo erit bapti-
zanda nomine pudendagra: quia primo incipit in pudibun-
dis: que sic describi potest. pudendagra est defedatio uni-
versalis cutis corporis cum dolore & excoriatione modica.
Et nota qd non semper accidit toti corpori: sed vt plurimis
occupat extrema. sed dicitur vniuersalis qd potest totum
corpus occupare aut maiorem eius partem. Et qd non ha-
bet aliquid qd prohibeat. ergo est curabilis. qd pbo. auto-
ritate. ratione. & expimento. auctoritate & ratiōe lege. Huic.
secunda primi. do. prima.ca. viii. dicente. Egritudo sana-
tiva ē illa qd nō hz qd prohibeat. ic. Expimento iseri pbabile
In senibz vero ē incurabilis & preferri in decrepitis. sō qd
senes habent cutim debilem. & quia in eis generatur multa
de humore falso: ut inquit Rasis. Est enim preterea i eis
obilitas expulsive: poroz opilatio & materia ē grossa. ic.
Et sic ex dictis colligi potest qd hec egritudo ē spēs scabiei
st̄e qd ē stagiosa. Nā sicut scabies ē stagiosa: ita ipudēda
gra cō sit eius spēs cuius est Huice. secunda primi. do.
prima.ca. viii. de dispositionibus egritudinibz & septima p-
bleumatuz: pbleumate septimo. vbi dicit qd scabies inficit
per modum lepre. & non inficit qd ex scabie eleuentur sumi
putridi corrupti sicut irptisi & febre pestilentiali. sed fit qd
ex scabie emititur quid grossuz adherens superficiale citro
euaporas qd maxime inficit ex contactu. & ideo permanēs
in superficie cutis ardorem inducit & pruritū. Et vide Eg-
dium super librum de anima capi. de sensu tactus. vbi di-
cit qd aliqua corpora emittunt sudores ita corruptos & se-

tidos qd ex ipsis generantur pediculi qui pediculi habent
proprietatem inficiendi corpora. ita vt in eis pediculi gene-
rentur. . Et licet vt plurimum eveniat per viam conta-
gionis: nibilominus etiam aliter posset cuenire. vtendo ma-
lo regimine. nā in quaeunque actioē naturali vt iquit. Avi-
cenna secunda primi. do. 2. 1. p. c. primo de causis tria reg-
runtur. 1. fortitudo agentis: dispositio passi: & mora cā pro-
pinquitate. 2. ca. quinto de viribus cordis dicit pfecte dis-
positum ad effectum aliquem est duplex caularum illi qd vnu-
tur cibo & potu falso acuto aut amaro: vi evenit magistro
Antonio Marci catalano artiu & medicina doctori: qd suit
hoc modo infectus cum transfrrearet mare. aut qd nō vnu-
tur balneatione vt erant soliti: aut qd nō n̄ utat pānos: aut
qd priuantur exercitio aut fricationibus: aut qd vntuntur me-
dicinis aut cibis adducentibus materiam ad cut: m: & pota-
tio vinorum antiquorum acutorum & vinorum dulcium &
coctorum longa mora sub sole & prope ignem: & precipue si
corpus esset cachochimicum & imundum: & ira & furor: &
longa tristitia: exercitium supra cibum indigestuz. Itie cau-
se supradicte primitive possint inducere huc morbi. causa
antecedens est humor corruptus aut putrefactus sanguini mi-
xtus aut a sanguine separatus cui irritat naturā: & ea irri-
tata expellit eam ad cutim. nā natura non mouet nisi pcep-
to nocumento & non percipit nocumentū nisi ab acuto & un-
giuio: & continetur i ven's paruis in ḡb raro putrefact sanguis:
& adiuuat ad hoc qd sanguis non est multum superca-
lefactus in substantia sua cā cōiuncta est materia grossa

Nota qd omnis pudendagra sit ex sanguine permixto p-
mitioē facta in naturali. sed hec permixtio diversificatur
Nam aliquando sanguis recipit permixtionem alicuius par-
tis sue: que adusta fuit: & non fuit ab eo separata: & vecabi-

b

pit permixtio nem colere adustus retineus tamen formam colere. et hoc aut vincente sanguine colera; et vocabitur pudendagra sanguinea colerica; aut vincente colera sanguine et vocabitur pudendagra colerica. Et aliquando sanguis recipit mixtione melancolie inaturalis facie ex adustioe sanguinis aut colere ant flegmatis vel melancolie naturalis ira beatis ipsum humorem adustum extra latitudinem sue forme et reducentis ipsum ad formam melancolie inaturalis. et illa permixtio aut sit ex sanguine vincente melancoliom in mixtione; et vocabitur pudendagra sanguinea melancolica. Et aliquando sanguis recipit permixtione flegmatis barachij. et hoc aut vincente sanguine super ipsum flegma; et vocabitur pudendagra sanguinea flegmatica. et sic multe sunt species pudendagre distincte fm materiam. Et quia in descriptione pudendagre ponitur dolor: siccirco notandum quod materia faciens pudendagram quecumque sit illa est subtilior materia faciente dolorem: et ideo est expellibilis ad exteriorum superficiem faciens pustulas seu bochor. sed materia faciens dolorem: quod grossior retinetur in muscularis lacratis et iuncturis. et hoc tenet Alius. licet contrarium teneat Gal. lib. v. de accidenti et morbo. ca. penultimo. hoc etiam tenet Aliabbas octavo theorice: et similiter Eliaticus et Zoar et corroborant dicta sua dicentes. nam materia generans dolorem ideo eum causat quia est materia mordicativa faciens sui mordicatione enemire in loco solutionem multi numeri. Propter predicta est notandum: quod talis dolor est duplex: unus est lenta facilis amotionis: instantum quod per appositionem pannorum calidorum aut motu aut fricatione tollitur. et talis sit a materia subtili ant paucia: non absoluere: sed comparatione ad materiam facientem pustulas: quia ipsa est subtilior: et propter sui subtilitate materia ista non retinetur in muscularis lacratis iuncturis aut nervis. sed

ad superficiem cutis expellitur et sola supercalefactione resolutur et evaporatur: et mitigatur dolor: et tali existente materia ex motu fricatione aut pannorum calidorum defusca appositione sequitur delicia: quia resoluuntur vapores. non cessat illa tristis censatio. vel quia ratione dicte supercalificationis membrorum doloris sit attractio alicuius humiditatis que remittit acutatem dicte materie. Attractio ut non sum est sit a triplici. v. a calido: auacuo: et a tota proprietate. Alius est dolor non levius neque faciliter amonibilis sed perdurans: et non cessat neque motu nec calificatione nec fricatione. et si in talibus remedis percipitur aliqua delicia non esset sola sed etiam est permixta doloris. aut saltus post deliciam finitis remedis et cessantibus remaneat in loco generali sensus tristis dolorosus. et istius doloris materia est grossior materia pudendagre: et propter sui grossiciem et superius dixi non peruenit ad cutim: sed retinetur in 'dolis dolorosis nam posita quantitate materie et virtutis potentia et pororum compagine: materia faciens ipsum dolorem non expellitur ad extra cutim: sicut materia pudendagre nisi propter eius grossiciem. Et aliqui dicunt quod dolor augetur ex motu calefactione aut fricatione: quia de novo attrahuntur nonne materie dolorem inducentes. Ex dictis patet quare est quod secundum plurimum prius incipiunt dolores quod pustule. nam hoc ideo est: aut quia materia faciens dolorem subtilatur et propellitur ad extra cutim: aut quod alia supueniens materia preexistentem propellit et circa exterius magis. Sed quare temporibus humidis intensius dolent quod tempore siccis: ideo est quia aer humidus propter suam humiditatem humectat membra in eis secundum humidam reponendo et qualitatine humectando est causa retentiois malorum superfluitatum que sunt causa doloris.

Et patet quod quamvis dolor possit stare multo tempore sine pustulis: pustule tamen non possunt esse diu sine dolore.

Notandum pterea q̄ humor valde colericus sive ex qua
dā igneit. ut in se flumuantem ignecitas h̄z acutas. Haura
obvia. vero ex permixtione insipidi cum terreo grosio ama
ro generat; cuius causa in humoris sic genito acuitas dñe
linquitur. A iustis autem aut ex accidenti in se aut per al
terius admixtionem generatur. Ex accidente in se humorē
adurior est: ut ex caliditate in se existente nimia: q̄q̄q̄
ex mala totius complexione aut pauculariā membrorum pue
nit: ut epatis seu venarum: et resp quoque calidarum acuta
rum: aut salsarum nimio v̄su. Contumcis etiā superflua
caliditas seu frigiditas per antiparitasim caliditatē cōdu
dens ac accentras hoc efficere posset. et ut omnia simul col
ligam: res quilibet non naturalis superfluam caliditatem i
humoribus valens inducere hoc idem facere poterit.
Humor etiam aduritur per alterius admixtionem: et cu
coera adusta. ubi gra. flegma et malencolia sanguini com
miseretur. sic enī eā addurendo ad tūnā trahit: et acuita
tem quandā pungitū et stimulatē p̄ talē admixtionē seq
rit. Et ex his patet qualiter ex colericitate materie nitro
scate vel adustione: in ea acuitas acquiratur flegma saluz
ut dicit Avicen. oībus specibus flegmatis ē acutius et sic
clivis et lenius. Acutius est q̄ colericum: siccus autem ē p̄
tentia: q̄ siccitas iuncta caliditati desiccat magis q̄ iuncta
frigiditati: sed non est siccus actu. nā flegma gipsum ē sic
cius eo. et est lenius et subtilius. nō quidem ex parte sue sub
stantie. nam flegma aquatum subtilius est falso: sed ratione
sue virtutis: q̄ est penetrabilius per membra ceteris aliis
flegmatibus. Et nota q̄ ad inducendū salzedinem oponet
q̄ partes aquose insipide habundet supra partes amaras
ut remittatur de amaritudine: per cuius remissionem cau
satur salzedo.

Ad quæcum illud quare isti dolores magis in nocte in

festant q̄ in die: Respondeo et dico: q̄ ideo est: q̄ nam
occupatur in illa hora in digerendo materia buvis ratiōis
testis est A. i. secunda quā si. t. pri. c. iiii. ubi dicit. Egrum
dies et accidens fortiora sunt in nocte q̄ in die. quoniam
natura occupatur in digerendo materiā. In nocte v̄ni
tar et fortificatur. non sedatur motus dici: spūs enim in no
cte contrabuntur interierunt: fugientes noctis tenebras: et ut
actiones nature fortiores efficiantur. Moventur preterea in
nocte humiditates naturā irritantes. virtus enim irritata
mouetur ad resistendum. Ceteris q̄ cōsuetudo huma
na est de nocte quietcere. Preterea q̄ in nocte renova
tur calor: et materie ad interiora: et positi magis cōadunatur:
et colligitur hec causa secunda quarti capi. l. do. Ceterū cā
est q̄ cogitatio humana est circa diuersa in die: ut inquit
Sal. in libro de montibus liquidis de p̄bo paciente in coxa
Et non parum adiunxit luna: que plurimū dominatur hu
miditatibus mobilibus. et quia in nocte maiorem habet do
miniu in luna supra eis q̄ in die. sol enim qui est factor da
tor et conservator vite: ut volant philosophi qui in nocte oc
cultatur: materiis enim prauis in nocte magis eccentrica
tis maiora et permissoa inferunt nocumenta. et his de cau
sis plures contingit mori in nocte q̄ in die. Preterea in
nocte magis multiplicatur materia doloris: eo q̄ alie sere
oēs superfluitates retinentur. Item q̄ in die plurime ma
terie insensibiliter resoluuntur et expelluntur. In nocte autē
calor naturalis in membris interioribus est fortificatus: q̄
recentratus et unius: et in exterioribus est debilitatus. So
let enī natura copiosius nutrimentum ad membra trans
mittere in nocte q̄ in die: et simul cum nutrimento egreditur
materia faciens dolorem. Et dōm q̄ in nocte calor na
turali fortificato querit digerere materiam antecedentem
facientem dolorem et eam expellere. et sic eam conuertit in

vapores multos: qui peruenientes ad locum doloris con dempfantur: et convertuntur in naturam humoris resoluti. Nam omne quod resoluitur et a quibus resoluitur necesse est ut assimiletur: et sic causant dolorem in nocte magis quam in die. Plores alias rationes adducere possem: sed breuitate et indulgens relinquo. Nam morbi non verbis nec voci us sed rerum essentijs expelluntur ut inquit Arnaldus.

Nota quod materia faciens dolorem in pudendagra est duplex. scilicet continua: que est in loco doloris: et antecedens in venis partis. Item nota quod talis dolor aliquando est per essentiam aliquando per cōmunitatem. Preterea oportet te scire quod non est de necessitate quod in omni pudendagra sit dolor. rationes sunt de se note. Item nota quod quanto dolor est intensior tanto materia est calidior aliorum peritiae supposita: ex parte sensibilitatis et ceterorum. et ecclera. quanto dolor est remissior: tanto materia est minus acuta. nam quanto materia doloris est magis stimulativa et impressiva: tanto est calidior: et contra: quanto minus tanto est frigidior et aquosior: iuxta afforismum nonum quinte particule. Late pustule non valde pruriginose

Species pudendagre sunt plures. nam aliqua est secca alia humida. Secca est triplex. nam una est a qua, nibil emititur: alia est a qua emititur quid modicum humiditas subtilis virulenta. tercia est a qua emititur quidmodum cum sordis grosse quasi exsiccate. Humida eius est triplex. una est a qua emititur sanies landabilis vel ei proprius. secunda est a qua emititur multa humiditas virulenta subtilis: et talis vocatur pudendagra virulenta. Et tertia est a qua emititur multa humiditas grossa que sordida vocatur. Secca sit aut ex materia sanguinea: cui ad miscetur colera que solon rata est comuersa in melancoliam: et dedit ad grossitatem.

Et nota quod materia pudendagre sicce grossior est materia humide: quando secundum se totam consideratur. Nam sicca sit ex humore magis sicco: ut colera adusta et melancolia: humida vera est et flegmatica. verum tamen cum iste materie considerantur secundum diversas partes: duo et partes grosse pudendagre humide sunt grossiores partibus grossis pudendagre sicce: et partes subtile sicce sunt subtiliores humide. Et ex hac diversitate est: quod dolor in pudendagra sicca est intensior et fixior et magis durans quam in pudendagra humida.

Alia est non scamosa nec crustosa: et alia est scamosa et crustosa. Et squame sive cruste aut sunt magne et grosse: et tales accidunt a salso flegmate aut parue et subtile.

Nota quod omnis pudendagra scamosa et crustosa est ulcerosa: verum tamen quedam est ulcerosa superficialis accipiens de cure solum superficiem: cuius ulcera apparent si scame sive cruste violenter amoueantur. Si autem dimittantur donec per se cadant non remanente ulcera post eas.

Et quedam est ulcerosa profunda: cuius ulcera remanent post qualcumque amotionem scamarum sive crustarum: et estantibus scamis sive erustis apposito digito super ea - comprimendo exit a circu tu earum sordes virulenta et vocatur grece leposis: a uobis autem poterit vocari pudendagra ulcerosa.

Et quod aliquando iste species complicantur ideo cognitio et cura eget medico experto. nam vissis et bene intellectis expertus et literatus gaudebit. ydiota vero contristabitur sicut eueneit tunc Eradii imperatoris anno. xiiii. sedente Deo dato pontifice maximo. nam ea tempestate fuit quidam scabies maligna quod sua editate deformidabatur boies: ita ut vix possit cognoscit: illo est tunc multa fuerint prodigia et monstruositates. monstruositates et apparerent in egreditudinibus quemadmodum in natura ut igit Huc. viij. col. qz supra lati scripsi nunc his sine ipona

Et hec est duplex: una est ambulatoria et exoriativa: et talis est species lepre: sed non vera: eo quod ista est magis contagiosa. Deterior omnium specierum pudendagre sicca est illa exqua nihil emittitur: postea illa ex qua emittitur quasi parum sordis grosse. et ultimo illa ex qua emittitur parum humiditatis virulenta. Sed specierum humide deterior est exoriativa: et post eam vicerola absque exoriatione. et post has deterior est sordida: deinde virulenta: et ultimo minus mala est saniosa. Et licet in omni pudendagra ut dicitur dolor: verum tamen in sanguinea dolor est suavis: in flegmatica non est multum intensus: non tamen est cum sua uicaria: et in colerica est cum acuitate et punctione. et in melancolica dolor non est multum intensus: et sentitur magis in fundo. Et flegmatica est humida cum pustulis grossis et latibus et cum siccatur cadunt ab ea cortices albe sicut scame. Et sanguinea est humida cum pustulis acutis non latibus et festina generatur in ea sanies quasi laudabilis sed in flegmatica generatur sanies multa: sed non appropinquatur laudabilis et non festinat generatio ipsius. Amplius color in sanguinea vergit ad rubedinem et circumferentiam. et in flegmatica ad lividitatem: et in melanca ad cinerevitatem si non fuerit adusta et si fuerit adusta ad suscedentem vestigium nigrum significat quod uenit ex humore adusto: in sanguinea non est asperitas neque fixura. et similiter flegmatica nisi fuerit in flegmate nimia salredo: sed in colerica et melancolica profundio et est quod in colericā. Letera autem signa ex complexione naturali et ad que sita erat tempore regione regimine preterito et ex reliquis particularibus super speciem materie pudendagre et doloris indicare facile vniuersitate poterit.

Eura pudendagre et doloris dieta completur et pertinet
Et dieta quidem consistit ut degat pascens in ore ad humiditatem vegetem temperate in actiuis qualitatibus aut

parum declinante ad caliditatem si materia fuerit frigida vel paix ad frigiditatem si materia fuerit calida. Ac enim multum calidus exercit: et adurat: et multum frigidus cobratur: et materia probabit a resolutione. si letuet et gaudens absq[ue] ira si fieri potest: et absq[ue] furore et tristitia: degat in quiete: paruo utens exercitio ante cibum et postrem in principio buiuis egreditur: mutet sepe pannos modos. sompno uatur: et iuxta si potest: et longas vigilias fugiat. Rectificatio cibi et regiminiis humectationis differet in plus et minus secundum maiores et minorum acuitatem et siccitudinem materie. Hugendum est ergo regimen exsiccatum: acutum: amarum: salsum et multorum etiam dulce. Et administratio rep aquosa et insipida vel remissa dulcedinis defert. Sic in ex eis quae ad ministratio est secura a velocitate corruptionis et putrefactionis quantum sunt humida. Et de non velociter putrefacibus huic sunt: melones indi latus et cendivias et similia per tulaca: borrago: foma acetosa: granata dulcia et humida.

Si vero pudendagra fuerit ex acuitate sanguinis: regimen sit latus cuius accio pasulato: et caro gallina et maxime pulla et melior: hoc modo debet fieri si causa fuerit colonica. In flegmatica coquenditur caro annuallis agni: et caro edicella gallina et iucundus: verutamen uincuosa visitari debent: quia faciliter insula matur: et maxime oleum. ali qui in secca exhibent oleum de amigdaliorum oleo sifamino.

Libaria elixa alteratur cum seminibus frigidis comunitibus vel cum semine papaveris: aliis aut latus et similia.

Clinu sit album pavonius et bene imfatum: aut bibat aquam ordei: aut in leb violatus cum multa aqua: et visitetur ab his et ponitur in quibus inest pectus poriadi materias a dexteris. pcureret expulsionem superfluitatem pectus et secunda digestionis: ita quod emai die sit largus secundum et trem et nullo modo gemitum expesceri. Dimittat cibium: nam cibis

tus mouet mā ad extiora; et exsiccat vaporē calidū venie
tis ad extiora cutis q̄re putrefit illic et ppter illud feret sudor
corporis coeditis. Et ppter hoc p̄cipit fricatio corporis i curati
one pollutiōis. Et sup oia cplexio epatis rectificet i ad pp̄
aq̄ cplexioēz si siēi p̄t̄ educat et si op̄ ē fiat b̄ idez in alijs
membris. Lura q̄ potionē trib̄ cplexur invenctionibus
Quaz p̄ma ē ad evacuandū Secunda ad resoluendū Ter
tia ad consumēdū reliqas materie sive in cute remāserūt.

Licea evacuationē si sanguis peccauerit fiat floia et pre
servit in p̄cipio ante apparitionem pustulaz aut in statu
litor in hoc casu autores medicine sunt discrepates Aliqui
dicunt q̄ floia impedit opus nature nā ipsa querit expelle
re materias a centro ad circumferentia et floia facit contrariuz
vlerius q̄ materie facientes dolores et pustulas sunt ex
trauenate et sunt corrupte et floia est cā vt dīcte materie in
grediantur venas et sano sanguini admīscantur. Alii autē
dicunt q̄ floia coperit ratione materie auctis p̄terea q̄r̄ hec
egritudo est vniuersalis et floia ē evacuatio vniuersalis.

Nota tamē q̄ si humores causantes hanc egrediēdinem
essent totaliter extraneati a natura sanguinis i tali casu nō
coperit floia. Post evacuationē sanguis fuit evacuatio
humoris peccantis digestione p̄missa sūliter se ciendū est si
floia nō copereret. In humorib⁹ adustis acutis sume
valer sirupus de sumiterre sumptus cū aqua endinie et sca
biōle valer etiā iste sirupus q̄ miraz b̄ ppterat idigerēdo
humores adustos et acutos Rx succoz endinie lactuce boz
raginis buglossae sumiterre et lupuloz d̄puratorz an.3.iiii.
aque emulsionis seminū comuniuz floz et semis portulace
lib.ii. misceatur illa emulsion cū succis p̄dictis et bulliane in
eis viole rose epichimū et pruna damascena q̄to sufficit et
colef et i colatura ponat zucchari lib.ii. et sirupizet et acetose
tur Et si fuerit admixtio stantis salis addat succis p̄dictis
succas scabiose. Digestioē sc̄a evacuet cū electuarii succi

rof aut cā dyaprunis aut dyasene et dissoluant cū aqua
aut succis sūliter scabiose et lupuloz. Mirabolani eriaz
citrini aditi etiā coperit et cassia aut māna sene eph
itimū pille d̄ humiterre et de lapide lazuli. et si videbit ex
pedies reiterabis digestionē et evacuationē. Uel aliter Rx
prunoz damascenoz numero. x. thamarindoz. 3.5. floz
violaz. 3.ii. q̄tuor seminū coiuoz frigidoz exorticatorz. 3.1
ordoi. 3.1.5. aquaz scabiose sūliterre et lupuloz an.lib.1.
mīce et fiat decoctio ad c̄luptioēz medietatis et colef de q̄
Rx q̄tu sufficit ad distēperāduz manna aut cassiaz ii. Si
mā peccās fuerit flā saliss ex beat b̄ digestiō Rx radicuz
apii seniculi petrosilli polipodij endulie et buglossie an.3.ii.
camedreos calameti an.m.i. d̄coquā ē insufficienti q̄p̄itate
aqua z sūliterre lupuloz et scabiose ad c̄luptioēz medietas
tis et incolatura ponat succi sumiterre succi scabiose succi
lapaciū acuti depuratoz an.3.iii. et fiat sirupz acetosus
cū zucaro. vel fac sic et levi Rx sirupi d̄ epichimō sirupi a
cerosi simplicis et d̄ endinie an.3.5. aquaz sūliterre ē diuinie
et scabiosie an.3.1. mīce. Digesta mā evacuet cū dyas
nico et dyacatholico iūptis cū aq̄s scabiose et sumiterre.
vel facias sic Rx lupuloz cuscute an.m.5. floz borraginis
et buglossae capilloz veneris an. q̄rtā p̄te viii. m. passulaz
ligritie an.3.ii. mīce et fiat decoctio insufficienti q̄p̄itate aq̄
ruz scabiose sūliterre et lapaciū acuti et colef d̄ q̄ Rx.3.iii. in
q̄ dissolute cassie v̄l māne. 3.vi. dyasunicois. 3.ii.5. vel elec
turarij indi tamē dē elect. d̄ succo rof. 3.1. mīce et fiat pot
angēdo aut d̄minuēdo veluti p̄ito medico videbit. vel sic
et melino Rx agarici. 3.iii. salgēme spīce an. ḡna. vi. istm
daui i optimelle sgillitico et fier p̄ bozas. x. in iūptioē d̄inde
foras fiat exp̄ssio cui adde cassie v̄l māne distēpare cū de
coctione sup̄scripta. 3.vi. tubis. 3.1.33. ḡna. vi. mīce et fiat
pot. vel alit̄ i forma solida Rx turbis electi. 3.ii.5. agarici
3.1. reubarbari. 3.1.5. diagridij. 3.1. sinzibe. 3.1. cinamomi

garioribus macte nucis miscate ann. 3. 5. spicis salis gēme
ann. 3. i. zucari. lib. 5. misce et fiat electuarium in mortuis dis
temperando zucarū cū aqua sumiterre dosis. 3. vi.

Si vero materia fuerit molancolica et adusta fiat hoc
Digestuum Rx radicē boraginis buglossae polipodijs et corti
cum radicēs capparis et mediā corticē thamaristi ann. 3. ii.
cuscate camedrīos camepitheos scabiosse ann. m. i. follicū
loz sene epithimi rosis violaz ann. 3. 5. succi lepatij o. ti
3. vi. bulliant in aqua scabiosse et cū zucaro fiat sirop. se
vel facias sic Rx sirupi de epithimo mesue. 3. i. oximellis
simplicis. 3. 5. aquaz sumiterre lupuloz et cuscute ann. 3. i.
misce. Digesta materia euacuetur cū perorofini vel cuiz
diacatolicon et dyasene aut cū pillulis de fumo ter e aut
de lapide lazuli aut cū epithimo aut cū pillulis indis Aut
cuiz ulo electuario Rx turbis electi et mundati. 3. 5. pulveris
sene. 3. ii. pulueris lapidis lazuli abluti ut decet. 3. 5. 33.
3. i. ad pondus omnīs misce et fiat puluia et sit dosis una
vel facias hoc totuiz dempto 3n caro bullire in. 3. iii. aque
lactis capraz deinde coletur forte faciendo expiessionem cui
adde cassie veltmanne. 3. vi. mellis rosati colati. 3. i. misce
et iat potus. vel facias sic Rx epithimi. 3. i. 5. amisi. 3. ii. co
tassentur et bulliane in. 3. viii. scri capni usq; ad sufficien
tiam deinde facta colatura et paiz dulcata cum modico
zucari bibatur demane tepida hic eniz potus est tande effi
catie q; nō solū sert in hoc casu sed etiā pseruat hoiez a le
pra si illū sepius biberit. In cā melancolica obseruētur
iste regale. Prima vertitur regimine humectatio et impin
guatio pter hoc q; faciat cadere inopilationes et hoc ideo
ut limficeretur et abliuetur corp⁹ humoris ut accipiat equa
litez digestionis in toto et hoc regimen est necessariz in
pncipio in medio et in fine ut nō resoluatur subtile et rema
neat grossum et accidat in residuo ipsius lapideitas.

Secunda regula ut vt: tur regimine resoluatio faciens hoc
cum mediocritate et ppe eius q; habilitatē est ut siat illud
et iste due regule oportet ut sibi inuicez semper succedant
et fm hoc semp cadet digestio equaliter in materia et equa
liter resolutur. Tertia regula vertitur ad euacuationem
in qua tria sunt facienda Prima ut nō semel multā et subi,
tam faciamus euacuationez sed p interualla babentez tem
periem ut natura possit regulare inter euacuationē et nō euā
ciatiuiz Subita eniz et violenta euacuatio a natura vix
regulatur et operatur sicut imper⁹ flamme q; subito agit in
subtile et pterreditur grossum opus vero moderati calo
ris est equaliter in vtramq; partez rei elixibilis et assabilis
agere. Secundū q; debes considerare est ut medicina sit in
columis. Tertiū ut semper in medicinis ponatur cordialia
hic ē thesaurus cure bec et alia multa hic possunt ponē sed
breuitatis causa relinquō.

Nota q; scabiosa comesta cruda purgat corpus a sup
fluitatibus malor⁹ humor⁹ defedantib⁹ cutim hoc idē facit
succus sumiterre crudus bibitus et purgat coleras adustā.

Succus lapaci acuti purgat flegma salsuz. Si aut
cum istis nō alleuatur aut curatur dimitte euacuationes
et utere alterantibus. s. i. infrigidatibus et humectantibus.

Se:ūda intensio vertitur ad resolutionez et exsiccatio
nem et istud pōt ɔplerti cum balneis et alijs localibus Las
ue tamē ne materie facientes hunc morbus recengrentur et
deducantur a circāferentia ad centrum ymo tota tua inen
tio post generales euacuationē debet dirigi ad hoc ut des
ducantur dicte materie ad circāferentia adiuuādo naturaz
in sua operatione et moui et hec est lenitatis nō solū ypo
cratis. p. seperator⁹ sermonū sermonē. xxi. ubi inquit vn
decāq; rapit natura ic. verūctiaz Huicē. xxij. iii. t. h. c. vii.
et. ii. p. v. ii. l. p. c. x. nam si aliter fieret esset periculum ne

fieret transitus p membra nobilia. Conuenit balneum
 aque maris balneū sulfureū aut aluminosū balnea etiā
 artificialia operū ut sacram ex decoctione radicē cucume
 ris aluminis aut foliorū oleandri. vel etiā balneū factū ex de
 coctione lapati acuti et cedronie lupinorū scabiose calamē
 ti p̄asii origani et blitis et decoctio iugani est mirabilis
 nō soluz balneando veruetia suffumigando. Alqua deco
 ctionis argenti sublimati multū offert sed post lotiones laue
 tur cum aqua rof. Sed inter oia mibi exta pcuratioē
 doloris ac etiā pustulaꝝ est ut patiens intret ad sudandum
 in fumo calido aut salteꝝ fumam et hoc faciat diebus quin
 q̄ etiū leuinoꝝ stomacho. Tertia intencio op̄leri pōt
 cū infrascriptis vnguentis linimentis et lotionibus. Un
 guentis ad pudendagrā siccā in corporibꝫ būidis pucroꝝ
 Rx olei comune et terebentinā lotam bene et incorporentur
 et si vis poteris addere pax argenti viui extinci cū saliva
 humana. Aliud Rx olei rof butiri an. 3. i. succi fumiterre
 succi planeaginis succi ebuli et sambuci an. 3. 5. fac aliquā
 culuz bulire deinde adde terebentinā lotaz et pax sulfuris
 viui. Si mā fuerit calida et acuta valet Rx vnguentus Rx
 olei violati butiri lotorū an. 3. i. argenti viui extinci. 3. i. suc
 ci plantaginis. 3. iii. litargiri albiscati. 3. i. misce et si vis pos
 teris addere pax d cerusa. Si vo fuerit vicerola et cruf
 rosa puenies a flegmate salso Rx calcis multociens lota et
 postea exsiccate et puluerizate subtiliter. 3. iii. succi sicle aut
 caulis q̄tuꝝ sufficit incorporetur deinde summitate olei rof
 liqfactuꝝ cū modica cera deinde incorpora ad formaz vnguenti.
 Ad idez Rx olei camo. olei mucī. 3. iii. sulfuris vi
 ui. 3. i. cere. 3. ii. liqfacta cera cū oleo dponat ab igne et su
 paddat bene miscendo puluis sulfuris et postea addat. 3.
 5. argenti viui extinci cū saliva et modico acetū. Si vo fu
 erit corrosiva et crustosa Rx olei optimi. 3. iii. et ponatur in

mortario plumbeo et ducas diu cū pistello plābeo quosq
 grossuz fuerit et subnigrus cui addat litargiri subtiliter tritū
 3. i. ceruse. 3. vii. misce et fiat vnguentū qd h̄z mīs p̄petas
 tez crede mībi mitigandi oēz dolorē viceroluz. Ad pudend
 agras vicerolaz cū caliditate et acuitate Rx olei rof. 3. iii
 cere. 3. ii. liqflant et lauent decē vicibus cā aquis scabiose
 et fumiterre postea misceant cā eis ceruse sulfuris pulueri
 3. iii. an. q̄tuꝝ sufficit et infine argenta viui extinctū et vlt
 mo duo albumina ouoꝝ et aliq̄ tulū aceti. Galer et vngue
 tuꝝ d enula q̄ sic sit Rx radicē enule mūdā et i aceto deco
 que et cū bene fuerit cocta in p̄es subtileſ incide et cū anſun
 gā ſine ſale obtime tere dindē cū eis argētū viui cū ſaliva
 extinctū icorpore et dindē cū aceto cū quo cocta fuit icorpo
 ra et loca ifecta inunge vclera in h̄ morbo eueniētia curari
 debet cū lenitius et nō cū corrodētibꝫ nec nimis exſiccāt
 bus. Si facies fuerit vicerola ex crustis grossis illiniat
 facies ex ſucco radicis enule et p̄eſo diſtēpatiſ cū albumine
 oui et dimittas p totā vñā noctē dīn ſiueſ facies cū vapoſ
 aque decoctiōis paleoꝝ ordeſ facie vndiq̄ copra et diu id
 nata ſup dictuꝝ vaporē q̄tū tollerare poterit et si expedit
 mutet aqua et cū bñ ſudaucrit facies abſtergat cū pāno li
 neo et oēs crufe cadet et ſpero cuꝝ auxilio dei oīpetentis et
 glorioſiſſime virgiſ marie matris ſue oēz ſpēz pudēdagre
 curar poſſe ſi medic⁹ igeniоſus lcco et tpe ſeriatiz q̄ ſupiuſ
 ſcpta ſūt exercuerit et obſruauerit. interiſ corrīgā aliq̄ ſilīa
 pticularia cū q̄bus a mense ſeptēbris vſq; ad menseſ octo
 bris inclusiue huiꝝ pñtis anni. M. cccc. lxxxvii. decem et
 ſeptē ab hac crudeli egritudine ad pñtī ſanitatē pfectiſſi
 me reduxi iuſſu R. do. mei Cardinal' valentini quez deus
 p̄egat viſiſet atq; defendat Amen.

Et gandere ſolet ſeffus ſam nauita labore Desiderata
 diu littera nota vidēs Non aliter ſc̄ptor̄ reuifa ſine libel
 Exultat medio letus et ipſe quidem.

Et quia superioribus diebus latius scripti non soluz cogniti
onem veruetis curaz in generali venit michi in mentez alis
quas perticulares curas enarrare ut dictis medicoz in su
predicto tractam positis maiore sudes adhibeatur. nam ut
inquit Seneca in tragedijs maxima pars scurritatis creder
sanari fuit. Nicolaus minor valentinus mibi in una caris
tate iunctz etatis. xxvij. annoz fere mediocris stature atqz
habitudinis complexionis sanguinee ad colericitez tenden
tis de mense augusti habuit rem cum muliere habente pu
dendagraz quare eadez die ipse suit eadez morbo infectus
que infectio incepit apparere in virga ut solet ut plurimus
alioz euenerit nam sequenti die aparuit vlcus in virga cum
quadam duricie longa tendente versus inguina admoduz
radiz cū sorditie et virulentia post sex dies vlcere scmī cura
to areptus fuit ab int. assissimis doloribus capitis collis spa
culaz brachiorz tibiaz et costaz et p̄fertim in corp muscu
lis cū maxima insp̄nietate a quibus non molestabatur nisi
in nocte post pmū sompnū Elapsis postea decē dieb⁹ ap
paruerunt multe pustule in capite facie et collo que omnia
euenerunt nam natura lacessita conata est separare materi
as corruptas et infectas a bonis que a p̄dominio mole erat
sleumatice licet a predominio roboris essent colericice reduc
te ad unā formā. s. ad flegma salū et una pars transmissa
fuit ad musculos et lacertos supradictorū membra et ibi
causauit intencissimos dolores reliqua vero pars transmis
sa ad cutim causauit non nul'as pustulas grossas crustosas
a quibus nihil emanabat. Quesiuit unde erat q̄ ipse suit
infectus in pmo statu et eo infectio non infectat mulieres sa
nas ex pluribus statib⁹ cui dixi q̄ non debebat admirari
nam viri erant calidiores inuulnibus et habent poros ap
tos in membro virili et vapores a matrice corrupti eluant
cum celerius corrumpunt quare cauendum est a coburci

muliere infecta mulier vero q̄ frigidior non sic inficiur nisi
fortasse ex crebro visu cū v. ro infecto nam matrix est frigi
da et sicca densa minimoz lesionis receptiva semper etiam
viri infecti ab ea suscepit celerius eicitur aut evanescit
q̄cens extinguitur ē. Posset aut oligo dubitari an dolores
acciderent a materia existente in dictis locis aut per comuni
cationē. Et q̄ subito cueniebant et erat mobiles vix esset
matrica vel a ventositate. nam senectia antea est Galieni
q̄ dicit per oīs dolore subito factus et non a cā p̄minua ē a va
fore id est a ventositate quibus dubitationib⁹ si deus volu
erit in alio loco latius respōdebo. Dolores vero et pulsatile
visqz in p̄sente diez. h. octobreis. M. cccc. lxxxvi. non sive
runt autem nego diminuti intelligens Renered. si m⁹ domi
nus meus Cardinalis valent⁹ bunc familiari ē suū strep
tum pudendagrā p̄cepit non solū mibi ut euz curarez verū
erā ut p̄miteret se curari et cu lunaria dī genia ebi uas
ret et faceret q̄ per me fuissent ordinata et sic imploratio duis
no. auxilio incipiam in p̄senti breui ostiō scribere modum
quem t. nū in eius cura. Iste ut super us dixi patiebatur
pudendagrā. p̄t puen. etez a flegmate sallo nichil colic admix
to in qua ordinavi regimē in iex rebus non naturalib⁹ p̄cas
pi itaqz ut vitaret aerez vebemēter frigidum et vebemēter
calidum et q̄ habitaret in acie dedinante ad leuem calidi
tatem cū humiditate in quo aere pori aperiōntur.

Secundo feci cū abstinecie a cibis dulcibus multa videli
cer a dacilis afectionib⁹ de melle. et b amaris et acutis
nullo pacto p̄missi ut comederet allea sepe rasanus erucam
sinapim. aut aromaticas et q̄ dimiseret oia pomica et sal
sa et auctola vebemētis acetoliratis. et feci ut veterē rebus
insipidis boni nutrimēti vicedicet gallinis pullis cernē vītū
lina capretri calibrati stamarum. Pro ferarīs r̄sus sunt
sartre ordēi lactucis endivias auctolas borragins. buglossa.

Dimisit caules rapas pastinacas rizum. Hinc usus est alio bene lumenato. Circa sompnum non dedi ei regulam quia propter dolores non dormiebat quasi per tota noctem. Id olearium ut singulis diebus haberet beneficium ventris suum cum aliquo enemate. Prohibui ei iram rizam et cibum pollucendo ei proximam sautez ic.

In cura per portionem babai tres intentiones. Prima ad euacuanduz. Secunda ad resoluendum. Tertia ad co-su-nenduz religas. Prima fuit complicita cum digestu et euacuante cepit ergo septem diebus continuis hunc sirupum in aurora actu calidum post cuius acceptioem tardabat cibum ad minus tribus horis. Et si rupi de epibiotis mo si rupi de endivia sirupi de humiterre ann. 3. s. aquarum endivie humiterre et scabiose ann. 3. i. misce et quia in via incipiebant aparere vestigia digestionis octaua die dedi. 3. i. buuis infrascripti electuarij. Et hermodactyloz turbis ann. 3. s. diagridij grana quindecim galange gariofiloz mastici ann. grana octo seminis milii sois anisi senicu' i ann. grana quatuordecim zucchari. 3. n. misce et cum aqua scabiose si. et electuarium in mortellis ex quo cepit ut dixi vitam vinciam in aurora et par dormiuit curz quo euia. uauit magaz opacitatem materie morbi absq; molestia nam si recte inspicias ingrediencia facilime indicare poteris ipsuz habere maxima ppteritez enauandi mas mixtas dentas in nervis muscularis laceratis et paniculis ex qua euacuatioe alleviatus fuit a doctribz et membra facta fuerunt agiliora qd ante erant. hermodactili euacuat flegma a iuncturis et nervis et sumo modis applicatiois sedant dolores ut ingt. Auicen. si. canone capitulo ppo turbis euacuat fls diagridij colebras cetera aut ex te cteplare poteris. Illa die comedit brevius pille alteratum eis lacrycis et hoc idem fecit in nocte considerans materias istas esse mobiles et ut ita dicam

sterolas ad immobilitandum eas atque ingrossandas credi noui ut caperet hunc sirupum hora quinta noctis et qd illa non intraret lectum. Et sirupi de papauere. 3. i. et qd cum papaveris et nerueris ana 3. s. misce e. illa nocte dormiut. et magis qd in tribus mensibus unde surgens demane dix ut servitori suo profecto ego sum curatus uero mane cepit cristere lauantium et non expiit donum secunda vero d. e post medicinam mandaui executioni. Secundam intendoi. ennam precepit ei ut intraret stufam et ibi quantum sustene posset sudaret ubi copiosissime iudauit deinde in di. ta et domo in r. uir lectum et ibi iterum sudauit quasi per horas dormiendo nam ut inquit Auicen. sompnus omnes fluxus retinet preter eum qui per suorum sit verso et mundato atque bene coperto rediuit dominum pran us e et cœnauit iis. Et in die solutiui et sic continuauit per tres dies intrae stufam et semper absque balneatione unde quinta die venit ad me agens mihi infinitas gratias qd cum liberaueraz a dokz bus.

Et quia remanebant in facie et in multis eius partibus corporis multe pustule precepit ut eas in nocte vnguenti sequenti vnguento actu calido. Et therberent ne decies cum aquis scabiose et celidouie ablute. 3. i. s. butau i recent. s. 3. olei de vitellis ororum. 3. s. misce et fiat linimentum ex quo ut dixi vnguentur solum pustule quo vnguento usus est quinque diebus continuis postea precepit ut iterum caperet. 3. sex supra dicti electuarij curz quo bat nec tres sellas et quia ultima fuit diversa in subflatia et in celore indica vi materia in totum fuisse eradicatedam tercias autem die steruz rediuit ad stufam in qua sudando omnes cruste cedevant et sic mundus domum rediuit sine pustulis et dolo re nihilominus precepit ut aliquibus diebus viceretur via gallu' ante cenam.

ex infra scriptis que singulis diebus enauabunt materias
que facere possent reciaiam. **B** ales loti cum aqua et
aconie. s. i. pilularum de yera cum agarico. 3. iiiij. misce et
cum aqua et aconie coquice pilulae. xvij. numero et deau
renetur ad usum. et sic cum auxilio omnipotens dei uig. y.
o
niosissime virginis marie matris sue ipse pfecte est cura uis
regnante Alejandro sexto fonte in max. o. ego Gaspar
cordella epilopus sancte uite eiusdem **S**ancti tituli sue p
latius dometius ac medicus expertus tuus atq; scripsi. **E**
si uillo uaq; tempore eueni ret polliciores foliunt dicere q
nos diximus buc vique.

Quidam erat. sivi. annorum Sanguineus habitudis
nisi plusq; medioris de menie augilli. L.D. ccc. lxxvij.
usus est immoderatis laboribus per totu; pati imoniu; cir
cundans partes maritimas nō timens lotares radios cer
pose existente repleto alioq; u. ordinato regimine viens in
cidit in pudendagram sanguineam uretra aut via post tri
ginta dies post sompnium pliujam hora tercia si excitans se
a sonno inuenit totum corpus infectum maculis latissi
mibus sine pustulis elapsis quinque diebus sicut correptus do
loibus interis caput collum et spatularum macule vero ince
perant cortices admodum furfuris emittere ultimata multi
plicati fuerant dolores per totum corpus infestantes enim in
nocte et nō in die et quia ab omnibus evitabatur ppter de
scendit et maxima faciei nam tota facies videbatur mo
lesta mortis ruboris q; faciem eius mulier debone labene
Quare venit ad me querens utru; egritudo sua posset cu
ri et quia ipse nullā babebat spez de salute eo quia fuit
dicit ei ipsum pati lepram nam simul cum istis pustulis et
doloribus suuenerat ei raucedo vocis sedentes intres
et ad paucia respicientes defacile admittant pmo elencoru;
superuenerat eni; ei hec raucedo vocis nam ppter intensos

dolores vociferabat et alte clamabat quare humiditates
fuerunt in bibite in epigloto atq; in vuilla que fuerunt cau
si. dicte raucedino vocis. quez bonis verbis rationibus et
experimentis dō aui atq; ei pmittete deo perfectaz in bre
ui tempore sanitates pollicitus fu. **N**unc yō sic curauit qz
querebatur de nimia supcalefactioē epatis et vrina erat
grossa et rubea enentandi causa ac diminuedi suaz plecto
riam in cepro euemate demane precepit vt flobothomare
tur basilica dextri brachii et qz sanguis aparuit adust et
grossus permisit vt extraheretur. vnicie nouez sanguinis hec
enim flobothomia extra rit aliquā partez humoris peccan
tis nam dolores fuerūt alleuiati Postea ordinavi regimen
in sex rebus nō naturalib; et in pmissis pcepit vt caueret ab
aere grosso naz Auicē. iii. p. vult qz grossicies aeris aliquā
do sit causa corruptionis cibi. Ac etiā ab aere humido in
sunxi præterea vt corpus indueretur talie ne ab extrinsecis
euenientibus alterari posset ita vt nō rigeat neq; nimium
calefiat et qz alteraret camerā cū thure florace calamita et
saudaraca naz videbatur mihi camerā declinare ad latus
humiditatis et qz bono animo extaret fugiendo iram tristi
ciam solitudinez que maxime Halienus. iiij. tegni precipit
obseruari et qz estet cum amicis letetur gaudeat et qz non
dubitaret ymo haberet firmani fidientiam et veraz spem
beneficio med'cinaꝝ deperditam sanitates consequi posse
Et quia in cohitu est quedam delectatio ideo dixi duz de
delectatione loquebar vt eum evitaret quātum posset ad
tempus admīmis et si non posset abstinere viceretur saltē
cū muliere nō infecta et b digestione æpleta. Ulterius pre
cepit ne viceretur exercitio forti et presertim post pastuz ante
purgationez et anteq; ingredieretur stufam hoc idem dixi
de fricationibus Si posset viceretur sompno et evitaret vt
gilia imoderatas nam vigilius vt inquit Auic. iii. p. c. xiiij.

corrumpunt complexiones cerebri et debilitant ipsum et ad
unum hunc nox et egreditur faciunt acutas. contrarium
autem facit sompnus Lauendum nibilominus a sompno
meridiano precepto Auicenne. iiiij. p. c. ix. cuius verba sunt
ista in die q. oqz dormire est malum generat eniz egritudines
sunt a humectantes et reumatismos et corrumpit colorem et
generat splenem et laxat nervos et efficit pigriciam debilitat
desiderium et generat apoplexia et febres Et paulo
post subdit qui in die dormire consuenerit ipsum subito in
terrumpere non debet absqz ordine ncqz iter dormitum us
si post duas horas sucepti cibi auctoritate Auicenne. iiij.
p. c. viij. dicente amplius non illico post comedionez est dor
miendum cibo natante xx. Ulterius precepit ut bene pannus
coperiret se principem sequendo. iiiij. p. c. de reginune eius qz
comeditur et bibitur dicente. et debes scire qz multis cope
rire pannis et ceruices eleuare existunt ex illis que indiges
rendo adiuvant et qz in sompno pluibus egeamus copri
mentis experimento approbatum est naqz cu illis medicamentis
ca' qbz in die nos manutinem colidos dormientes frigesci
mus auctoritate etia pbal nam Auicen. iiij. p. c. xij. inquit qz
a uenex ex dispositione sompni est superans qz in ipso calcet
occultatur et frigiditas manus festatur et propter hoc omnibus
membris tanta necessaria sunt copimenta quanta in v/
glisis non sunt necessaria. Ulterius precepit ut dimitteret
omnia cibaria mali nutrimenti et omnia difficultis digestio
nis et qz veteretur ad minus aliquibus diebus cibis boni
nutrimenti et facilis digestio et super omnia caueret a
malis cibis que habent a tota proprietate inducere
dolorum iuncturatum et nervorum veterutes pullis gallis
nis et ruminis fassianis carne vitellina castrati iuveris ac cas
pient si hoc tempore reperi possit elixaris et non assatis
supradictis et alteratis cum latuca boragine cucurbitis

farre ordeaceo et similibus.

Leterum imposui ut procuraret saltem in die beneficium
ventris et si a se non posset facere veteres aliquo distere coi.

Nisi ordinatis duas habui intentiones generales Pris
ma vergebatur ad curam presentis di positionis. Secun
da ad preservandum ne recidiwaret.

Prima fuit completa digerendo euacuando non solum
per cecessum verum etiam per sudorem ultimate reliquias
resoluendo expiccando abstergendo et confortando sequen
do vestigia Galieni et Galii tercio tegni commento. . et
sic curat non soluz morbus verum et eius accidens.

Accepti igitur nonem diebus continuis hunc sirupum Rx si
rupi de endiuia de sumiterre et acetosi simplicis ana. 3. 5
squarum lactuce borraginis et scabie se an. 3. 1. misce post
ea cepit hunc Rx turbit. 3. 5. bermodaci orum. 3. 5. et iagri
di graua quinque epiphimi. 3. 1. zedoarie. 3. 5. 3. inziberis. 3.
5. pulu. rizentur omnia ut decet et insu datur in lib. 5. aque
scabiose lib. 1. aque sumiterre et coquantur ad lentes ignes
ad consumptionem medietatis et coletur et totum aciu ca
lidum fuit ei exhibutum cum quo accellanit septem vicibus
de materia aut souente dolores et maculas.

Minorata materia secunda die post minoratum feci
ipsum intrare stufam absque aliqua balneatione sudauit
ibi per duas horas sudore fetido citro postea ascendit
cameram et intrauit lectum et iterum sudauit sudore tenu
gente linctamina colore citro postea cepit cibis more so
lito hoc idem fecit i cena hora. v. noctis cepit. 3. 1. 5. sirupi Rx
proprietary quo dormitur p tota nocte et nillos procepit dolores
Sequenti vo mane cepit. 3. 1. zuccari rosati cum istis ags
Rx aquaz endiuile scabiose et sumiterre an. 3. 1. 5. misce Et
iterum hora terciay reiterauit stufaz ut procedenti die fecit
et hoc generavit diebus quinqz continuis. septima aut die

cepit illas pillas Rx pilax d lapide lazuli. 3. i. pilax de
bermodaculis. 3. iiij. misce et cū aqua celidomie office pillas
viiij. quas cepit hora. x. et parū dormiuit cū qbus quatuor
vicibus acellauit et illa nocte enī cepit sirupū d papauere
sequenti vō die vnxit oēs maculas cum hoc vnguento in
tracatu d superiori descp̄to Rx olei rof butiri añ. 3. i. suc
ci sumiterre succi plantaginis succi ebuli vel sambuci añ. 3.
5. sac aliquantulō bulire deinde adde terchentia lotus et
parum sulfuris vni et in tertia vunctione evanuerūt male
et scame seu furfures ceciderūt et remansit liber. Nihilomi
nis precepi ut intraret fufsam et ibi laueretur cū hac doce
tione Rx lupinor. m. iiiij. furfuris. p. iiij. radicū enule retinū
radicū et folior. malue radicū et folior. lopeti acuti barda
ne sumiterre añ. m. iiij. buliant oia in sufficiēti q̄ titate aque
ad assumptionē terciepartis et cū ista aqua calida eo inci
piente sudare in fufsa fuit lotus et bene exsiccatus cū p. nū
nis calidis et nihilomin⁹ in dicta fufsa remansit sudando
per horam exsiccato sudore et bene coperto accessit ad prā
dium et cū auxilio dei remansit curatus cui⁹ ne mē sit per
infinita secula seculor. Et qz solent isti infirmi recidiuare
qz remanet materia aut mala qualitas reaggregativa ut
dicit Salienus exponens amphuz. xij. ii. particule q̄ relin
quātur in morbis ic. idcirco p̄cepi q̄ veteretur singulis dieb⁹
ante cenā vna ex infra scriptis pillulis eas continuādo p totā
vnaz ebdomadam et postea staret per aliam ebdomadam
absq; susceptione ear. offidens q̄ sicut paulatine generan
tur ita paulatine euacuentur Rx a loe loti tribus vicib⁹ cū
aqua celidōie. 3. i. 5. agarici trociscati. 3. 5. misce et cū aqua
celidomie office pillulas. xiij. numero ad usum vtatur. pre
terea hoc electuario de quo capiat ante pastum vnus mor
selūm cum quo offertabitur et par et cerebrum ut dicit
ancor veritatis Deseue capitulis ppaljs Rx speciem aro

matici rosati descriptione Sc̄ brielis. 3. ii. 5. specijs et faro
don abbatis. 3. i. 5. lucari albissimi. 3. iiiij. misce et cū aqua
celidomie ad sufficientia3 fiat electuario in mortellis et sine
octo numero et spero pietate diuina bec sufficere.

(3)

Quidam iuuenis longob. rdus etatis. xxx. annix con
plexionis flegmaticæ p viam cragionis fuit infectus i ueni
dagra flegmatica agitur mensis decimus cū pustulis gros
sis crustosis ex qbus exibat sordices gressa alba ad fusce
diem tendens cum doloribus q̄ dīna vice sui alkematus
et a pustulis atq; dolerib⁹ cū certis vnguentis itaq; secā
da vice in dextiorez desedationez et intensi res dolores
recidivauit. Quæ sic curauit aucta pplexione infirmi ma
teria peccante q̄ crat flegma adusum dresiz in melanco
liam cum pauca admixtione colere, consuetudine etate et
babitudine qñ erat sanus erat pinguis nunc vero factus
est macilens res digna admiratio quædo ipse bene se ba
beat ad oblat̄ ones et ut ipse retulit bene appetit bene dige
rit bene retinet bene attrahit bene expellit in regione epatis
nullum p̄cipit nō documentum eius operatores rō sunt mani
feste lese Itaq; operationes cerebri habet laudabiles pter
hoc q; nō p̄t dormire in nocte ppter dolores. Ordinalis
itaq; ut habi aret cameram ad caliditatem et siccitatēz ver
gentem calefaciendo eam cum igne facta ex lignis siccis et
super omnia caueret ne esset in parte inferiori demus neq;
esset testudinalis copertire se p̄t melius posset bonis res. I
bus t̄irreto ac calciamertis et hoc dico qz pauper et mens
dicis erat. exortavi eum ad gaudiūz et leticiam et q̄ suges
ret iram tristitia3 ac solitudinez et bono animo extaret neq;
anteq; transiit mensis octobris ipse esset pfecte curatus et
deus sit mihi testis q̄ ipse retulit mihi q̄ nocte illa dormis
vit ex sola ymaginacione firma et ex spe salutis. Post mis
erationuz iniunxi ei exercitū nō soluz ante prandiu veru

8

etiam ante cenam Et quia dolores nō permettebant eum dormire nibil dico de sompno et vigilia. Libus fuit caro castrati elipi et alterata cum folijs borraginis aut scabiose. Dosis vinum album limphatum/panis albus bene coctus feci ut aliquando viceretur ouis recentibus. Procura ut ut condie haberet beneficium ventris bina vice. Die vero octava mensis octobreis. M. cccc. lxxxvij. dedi ei hoc minorarium Rx electuarij indi maioris. 3. iij. 5. electuarij eleos. 3. iiij. electuarij suci rosa. 3. i. 5. epibiumi pulviziati 3. i. misce et cum sufficienti quantitate aquorum salwie scutuli et celidone siat potus ut decet et capiat in aurora ac tu calz/curz quo evanescit multa flagmata et materias coeruptas adustas eadem nocte babuit distere lavarium et attenta mobilitate materiarum ac malignitate et vigiliarum quinta hora noctis exhibui hunc puluerez hoc modo Rx pulneris dyapapaueris. 3. iiiij. siripi violati. 3. i. aque mente. 3. iiiij. aque papaneris. 3. i. misce quo suscepso post medias horam dormiuit usque ad auroram. Quidus plenis precepit ut ante pastum omni die viceretur exercitio corpore bene coperto usque ad sudores inclusiue. Sequenti vero die cepit hunc sirupum in aurora Rx siripi de tribus radicibus cum aceto. 3. i. siripi de epibibino. 3. 5. aquarum feniculi sumiderre et celidone ann. 3. i. misce et capiat acu calidum in aurora et parum dormiat. Hora vero tertiarum precepit ut intraret stufam in qua fierit quasi per duas horas et parum sudauit quare precepit ut hora. xxiiij. iterum rediret ad stufam et tunc copiosius sudauit qui illo sero redirenit ad me et dixit domine bene me babeo ego sum exbone ratus a magno grauamine ac pondere iam licet mihi brachia ad caput elevare lapides precicere absq; baculo dambulare quid viterius sum facturus. cui dixi ut viceretur die ea solita et si non haberet beneficium ventri caperet ante cenam unu distere et hora quinta iterum caperet puluerez superfluo

tum opapapaueris et in aurora caperet simili fluxu et bora tercia rediret ad stufam et sic plenerauit usque ad die em sabbati inclusiue die dominica soluz cepit sirupum hoc id est fecit die lune et die martis die marciij exhibui istas pilulas Rx pilax coquiaz de hermodactilis et de lapide lazuli ann. 3. i. diagridij grana. v. misce et cu aqua celidone officielle pilulas. xi. numero quas cepit bora simpi que non solum in quantitate continua veruenia discreta bene operate fuerunt. Quibus plenis precepit ut vnguet oes per stulas remanentes cu isto vnguento nam maior pars illarum per evacuationes et sudores fuerint curare Rx terebentine que genitrix aqua sumiderre ablute. 2. i. 5. buturi recentis. 2. i. 5. sulfuris viui seleniter puluiziati. 3. iiiij. suci limonii. 2. 5. misce et totu hoc lauet tribus vicibus cu aqua celidone ex quo vngaf actu calido et in loco calido sex dieb continuis septima aut die intravit stufam lavit se ac sudauit et exiens ab oī macula liber remansit nunc v laborat ut solebat domos edificando q in hac vrbe romana p optimo magistro reputati nubilomin ordinari ut aliquibus dieb caperet pilulas una coez d pera cu agarico et spero q no recidiuabit.

Et qdaz in etate consistente existens madiente bruni coloris paucorum pilorum cu ahs signis melacolica complexioez atres ratab agit amq fuit isectus pudenda gra et ut ipse renuit mihi evenit ei dormiendo i eodem lectio cu fratre suo isecto et incepit a dolorib rades post duos menses v. d mense ianuarij facto tota die laborioso exercitio i nocte hora q molestat a dolorib a capite usque ad pedes corrept fuit a pulsibus grossis crustosis cinericis et postea no fuit molestia a doloribus et sic stetit p. x. menses agit nūc mensis cu divedio v circa dolores fortiores et iefiores iu seruit paucis pulsibus remansib cu duob vlcenib i tibia sinistra virulentis ac dolorofis q gdc vlcera erat satis lata et ut ipse credit surgiens

quidam fuit cā dilatationis dīctorū vlceniz nam apposuit
corrosiva īc. et iste ḡtinue affligebatur a dolorib⁹ sed in
tensiō in nocte Et qz piūm est languidis subuenire et pre
ser iñ paperib⁹ p̄cipiente do. meo. Rx. cardinali valenti
no et sumptibus suis hoc pacto curauit eum Ordinata die
ea in sex rebus nō naturalibus expubli septem diebus bunc
sirupum Rx siripi de sumiterre de epibimo et de endiuia
añ. 3. s. aquaz celidonie lupuloz et scariole añ. 3. i. misce
Orcuua vero die cepit hanc medicinaz Rx affectionis ba
meth. 3. iiij. electuarij succi rozaꝝ. 3. iiij. 5. epithimi pulueriza
ti. 3. iiij. turbit. 3. 5. zinziberis. 3. 5. puluerisanda puluerizea
tur et cum aquis buglosse lupuloz sumiterre et endiuia ad
sufficientiaz siat ponis quez cepit in aurora calidum cum
qua accellauit maximā q̄ritatez materiaꝝ melancolicarū
adustaz cum admixtione aliquaz partiū flegmatiſ et illa
nocte alleuiati fuerunt dolores et tribus horis ḡtinuis doz
miuit et sudauit queſiū ab eo de quantitate cene et retulit
mibi paruz aut nihil cenasse quare iudicari ipſuz fore euia
cuanduz fundatis in dicto ypocratis. iiij. separatorꝝ fmo
num sermonne. xli. licet natura istud potuisse facere exbone
rata ut vnde Galienius. xi. de ingenio hoc videns decreui
etiaꝝ naturaz adiuuare in euacuando p eandez viasz p quā
nō solus transmisit mās ad facienduz pustulas veruetiam
sudorem sequens p̄cepta Ypocratis. p. amboꝝ texu et
comēto. xxi. inlunpi ei ut intraret flusam sudandi grā qd
fecit tribus diebus ḡtinuis et tercia die remansit muudus
s pustulis et dolorib⁹ post paucos vero dies a quadam
amico suo cirurgico fuit curatus ab vlceribus cum vnguen
to apostoloꝝ et cū vnguentis linientib⁹ vt dicto cirurgico
dixeram et ne recidivaret dixi ut per duos menses ḡtinu
os omni septimana caperet. 3. i. pillulaꝝ de sumiterre aut
lib. 5. ser. caprini infusionis epithimi īc. non hec scripsi do

cendi grā sed reminiscendi. Nam hec oia ut me nō fugit ab
vnoqnoꝝ litterato medico sunt trita et precognita et ut ta
men irritamenta ut latius in hac materia scribant nam fas
cile est inceptis addere legant igitur medicine doctoris ad
dant corrigant et emendent pro eoz arbitrio deum prelen
tur ut sua clementia et pietate velit munduz ab hac plaga
purgare qui sit benedictus in secula seculoꝝ Amen.

Johānes de toledo. .familiaris. Rx. in xp̄o patrio
et d. mei. f. de Borgia ep̄iscopi Thibian. ac thesaurarii eta
tis. lv. annoꝝ habitudinis mediocris cōplexionis nālis co
lerice epatis diuersiati diuersa calide et sicca genuit hu
mores adustos quos attraxit splen. p̄pā delectatione sicut
canis delectatur in comedendo stercora humana et nemiz
naz delectatio. p̄pā confirmat opatiōes et fortiores facit eas.
Et q̄ia nō erat capaz hmoi quantatis transmisit eos per
via in regurgitationis ad diversas partes corporis qui mixti
fuerit cum flegmate grosso genito in eius stomacho p vias
indigestionis: tam rōe vigiliaꝝ: q̄i dolorꝝ: q̄i eti: inordinati
regiminis. que flegmata equinoce dicunt flegmata: quando
non sint genita in p̄pō loco generatioꝝ humorū. et isti duo
humores redacti ad vnaꝝ formaz. s. ad melancolia flegma
ticaz: flegmate subdominante dominio roboris et nō mole
Et licet esset separatus a sanguine: ḡtinebat tam in venis
paruis q̄si totius corporis. Sz: istis speculationib⁹ theori
ce templarib⁹ dimissis. dico q̄ agit mensis dec m⁹ q̄
sup̄dictus iobannes fuit areptus pudendagra: cuz pustulis
ac intensissimis dolorib⁹: brachioꝝ: spatule: colli: thibiaꝝ:
pedū ac manū: et p̄cipue ab intollerabilibus dolorib⁹ in p
tibis anteriorib⁹ tibiaꝝ: vbi ossa. q̄ si a carne sunt denuda
ta. qui intēdebant in nocte: in die vero mitigabant. in cui
cura osulit litteratos ac impicos. et post multa in eo expta
debet se habuit. eundem cum maximo labore nam vix

poterat moueri peruenit ad me: dices affligo: enclo: moror: anima mea querit exitu: omni nocte. Recurri ad creare: ac oportente deum: sicut faciebat David psalm. iij. ad dominum cum tribularer clamaui. et psalmo. c. xx. auxilium tu eum a domino quod fecit celum et terram. et psalmo. c. xiv. dominus custodit aduenas tu: et psalmo. lxxx. clamauit ad me et ego exaudiam eum cum ipso sum in tribulacione tripias eum et glorificabo eum. Et tamen nolo deum temptare: si tamen multi quod dicunt postquam deus misit hoc flagellum: ipse curabit nos. et quod intellectus a quodam patre theologo deum timet et peccare si hanc opinionem tenerez: et ea exceptioni mada rem: et in totu: nature relinquere hunc morbum: non curas de medico neque de medicina: veluti si quis motus irritione aut penitentia: veller ab omni cibo et potu a bstinere deceat diebus: sperans in misericordia omnipotentis dei sicut faciebat in lege veteri ut in levitico. xiiij. ubi inquit locutus est de mensibus ad moysen et ad aron dicens homo in cuius cito et carne ortus fuerit diuersus coloris siue pustula aut quasi lucens quod piam. i. plaga lepre adducet ad aron sacerdotem vel ad unum quemlibet filiorum eius. x. et luce. v. dicit vade et ostende te laetando et offer p enunciacione tua sicut precepit moyses. Et nam aliter volens facere experientiam deo ut ipse dixit pescare nam deus creavit medicum pro necessitate ecclesiastes. Et creavit praeceps herbas: lapides: ac alias medicinas: ut hominibus opinularentur: et suis necessitatibus ibuenerentur quare psalmus a dico theologo Ihesus est. ceperat summa eum deuotione eucharistiā. et iste est unus modus fugiendi ab ira dei. et quod ab ira dei sit fugiendum legi in ezechiele. c. vii. cuius verba sunt ista: ira enim mea super universum populum meum gladii diuis foris pestis et famae intrinsecus: quod in agro erunt gladio pibant: et quod in civitate: peste: et fame deuorabantur. et salubrini qui fugient ex eis. Quare oibus consulere ut recordentur

esse mortales et peccatores: et in primis ut decet diuinū auxiliū explorent. ceteri consulant medicos: nam ipse omnipotens clemens: pius: et misericors: promittit medicos ias bunc morbum intelligere: et medicinis suas ab eo datas praeteritare exercere. Quas ob causas non est placent in ymaginacionibus et cogitationibus vanias: contra quos arnaldus de villa nova inuehit dicens: miraque valde sunt opa nature: sine quo minime dignoscitur sepe numero diludit iumentū intellectus: qui proprieatem ymaginaria dilusione fraudunt: maxime cum eorum elata supbia eos fecerit suis rationibus pertinaciter inberere. Et quod tempus vite nostre est breve iō executioi mandandū est consilium datum ab Isidoro hispalensi epo dicente: que utiliora sunt madari memorie dignius mereuerūt: demetria autem est in totā temporē: egestate: supuacna et vana ludere. Et quod multi tenet quod sit una ex plagiis faraonis sicut iumentis exodi. ix. ubi inquit factaque sunt ulcera vesicarum turgentium in hominibus et iumentis nec poterat malefici stare coram moyse propter ulcera quod in illis erat. Alij vero dicunt hunc morbum esse pestiferum: et contagiosum quare consulunt mutationem aeris ac locorum infectorum. unde sequeretur: ut volentes se preservare: extirpet extra mundum: quando nullus sit pars: que non sit hoc morbo infecta. hec enim opinio nulla ratione aut auctoritate fundata postergenda est. legant igitur scripta ab auctoribus probatis et a me recolectis in tractatu superiori que cribellentur bene: et reperiunt preciosam margaritam. gaudebo: letaborque: ut addam: aut minuant: si que inadveniente a me fuerint scripta pro libito artis medicine priorum et sat mibi erit: ut de me dicant: sicut dicit de venatore: non parfecit: quod leporum rome abscessus fessenter et iacentem mouit: ultra terrenum quod finis est gratia cuius aliquid agimus: et finis mens sicut languidis subversire: cognoscens hunc morbum babere in membris veneno sum latibulum: et quia ab infectis die noctuus molestabar:

Idcirco postpositis cauillationibus: ac deceperatiōbus: dum
taxat intellectum meum ad curam direxi: que licet ratione
et auctoritate sit vallata: est tamen experimento ap̄probata
et nō me latet: q̄ experientia est multiplicata memoria: vt
iuquit Aristoteles in phēmio metabaphysice. Experimentū v̄o
nō est aliud: q̄ cognitionis indissimilis: vel particularis: s̄ in extī
mati. iam virtutez generata: ex multis sensatis memoratis
cōparatis in cōuenientia et similitudine. vt verbi gratia: hec
medicina evacuavit flegma salīsum faciens pudendagram
sortis ut ex excuntibus visum fuit: cuz alieniātione infirmi
ab eo q̄ cōuenit: et nō cōuenit: est firmum argumentū in me
dicina. et hoc eodem in Platone: et sic de singulis: nunc
insurgit vniuersalis ū. Et sic dicendum in aliis speciebus.
Est enī tale experimentū optimus: quia concordat cum ra
tione: sed de experimento quid dicit Alincēna lege. x. iii. c.
de astmate: vbi inquit: experimentū est cui adquiescimus
et. v. canone. t. p. experientia melior est nō exp̄ta.
Et q̄ta quarti. t. p. c. p. experientia est in quo ostendimus
et. xiij. iii. t. i. ii. c. iiij. experimentū facit esse necessarium. et
iiij. p. d. ii. c. viij. et. iii. p. c. xx. et in hoc oportet ut experimē
tum rationem vincat. et. x. iii. t. p. c. xl. licet p̄ma quarti dī
cat: q̄ experimentis q̄ nō sunt s̄m canones: minime s̄ides ē
adhibenda. Sed de his actenus volui tamen hec inserere
non ad diuertenda lingua s̄ ignoranti ū et empericorū sed
ad medicinę op̄ifices excitados presente infirmo fuit elis
tatum a quadam medico vitrum dolor eff̄ accidens pustu
lax vel pustule essent a cōcidentia doloris vel an essent duo
morbi opositi et vitrum possente cum illis applicari alie egrū
cūdines et accidentia et quis nominabit p̄ncipalier. et vix
in omni pudendagra p̄cet materia f̄rigida vel calida nam
Aulice. t. iii. t. ii. c. xxviii. d̄ cura emigrance vult q̄ omnis
egritudo est a metē frigida. et. p. iiij. t. p. c. iiij. dicit egrī

modo quādoq̄ p̄longatur aut ppter multitudinez mate
riæ aut ppter grossiciez eius aut ppter frigus eius et quaerit q̄
accidat ad illud: et de h̄c erat legc. n. q̄rti. t. p. c. lxxixvij. Et
quare inectus et nō ni vīrga vīcē v̄o. ita cum lana no. ussi
ut eaz ic̄. hec oīa fuerat discussa et ventillata q̄ breuitati in
dulges renquo. vt si quis velit ea enuelebet: et distile scri
bat Nunc vero ad ergo. ū redeo. et q̄ superius dixi hunc
parti pudendagra: et in iuperiori uraciatu dixi ipsam fore
speciez scabie: idcirco boni: est: in presentiaz scribere mo
dum p̄lcrutandi ac inueniendi morbos occultos. et ut hoc
facilius assiqui valeaz: vear oīlio Aulice. p. p. c. pbemialis
vbi inquit in cognitione morborū si quid occultum iucrit ad
id medicus demonstratioz afferre dī: numerando dividē
do: et p̄splendo. Nunc lic iste patet injectionē pustulosa: cu
taneam cū dolore q̄ aut ē lepra aut morbus aut asafati aut
imperigo aut serpigo aut effere aut planta noctis aut sunt
variole aut verruce aut nodi aut desudatioes aut lichenes
aut scabies. Sed q̄ nō sit lepra manifeste liquet nam lepra
est in carne hec aut est in cutē p̄te ea q̄ in lepra color incl
pit fieri tubeus tendens ad nigredinez et appetet in oculis
obfuscatio et appetet strictura in hanciliū et raucedo vocis
et reliqua signia lepre q̄ nō sunt in pudendagra ergo nō est
lepra Aulicēa tertia. iii. t. ii. c. p. nō ponit n̄i i n̄es specis
lepre. nam de melanolia sc̄a ex adiustione flegmatis aut
sanguinis nō exp̄sit q̄raro sanguis et raro flegma p̄ adiust
ioz deducunt ut s̄iant mā lepre et si ad hoc deducuntur
nō sunt senoz accidentiū. multi vero asserunt scabiez sc̄e
speciem lepre nō confirmare Nec est asafati: nam in asafati
incipiunt pustule parue leues deinde exulcerant vīce
ribus crūstosis: qđ nō evenit in pudendagra noz nō accidit
vīcera anteq̄ pustule s̄iant crūstose: et sic p̄ absentiaz p̄po
rum signoz relinquit qđ nō est asafati. neq̄ in p̄tige: uam

f

impetigo nō diversificat ab asafati: nūi cum re occulta s̄c.
neq; serpigo: neq; esse naz est pustula parva lata s̄i
cum vesica cum quadā rubedine: et pruritus faciens: et an-
gustum eueniens subito licet a vesica differat qz a vesica
egreditur humiditas et aqua plurima ab illa v̄o caro egre-
ditur. est enīz esse pustula similis pustule causare a punc-
tura vrte vel vespe ū. si nō curatur in p̄ncipio facit eueni-
re febrem tertianaz ū. Et licet pustule eueniant in pudēda
gra subito: nō tñ cum angustia neq; cum pruritu: p̄terea qz
pustule nō sunt ad modū veslice: sed potius assimilantur
verrucie: igitur nō est esse. Neque enīz planta noctis: naz
ipsa accidit post desudationē et opilationē porop: et vt plu-
rimuz accidit tēpore frigido et pustule sunt parue cu; pru-
ritu et alperitae: sed in pudendagra p̄cedit nōcumentū v̄l-
ge: et ipsa nō accidit post desudationē et pustule sunt mag-
ne: et nō parue: et sine pruritu: et post spacium p̄mauerit: qz
secus sit in planta noctis: igitur nō est planta noctis. Neq;
morus: nam morus est apostema malle ex carne addita.
Neque sunt variole: naz variole sunt pustule parue et in ea-
rum summitate apparet abledo: p̄terea qz exitus est cu; pruritu: in pudendagra apparent pustule aliquādo parue
et aliquādo magne sine pruritu et in summitate nulla appa-
ret abledo: igitur nō sunt iste pustule de genere variolaruz
Neque sunt verruce: qz ex verrucis nō exit aliqua humidit-
as neque cadunt cruste neque scame: oppositū aut̄ accidit
in pudendagra. Neque sunt nodi naz ipsi accident in iunc-
turis et eaz curvaturis: pudendagra aut̄ accidit p̄ totum
corpus et nō habet mēbruz determinatiū: p̄terea qz in nodis
nō sunt cruste: neque sunt dolores. Neq; sunt desudationēs
naz in eis nō apparent cruste: neque ab eis exit aliqd bumi-
ditatis: sicut apparent in pudēdagra. Neq; sunt lichenes: nā
ipse sunt desudatiois cuius cū scamis sine dolor ū. qz secus
accidit in pudēdagra. Relingut ergo p̄ absentia p̄pox

signoz qz nō possit nominari aliquo supdicioz nominū sed
pter maiores cūuentia cū scabie eaz reponendā esse in
dicto capitulo. Et qz scabies habet multas specis placuit
mibi sub b̄ cōi vacabulo eaz nominare ppter rōes supdic-
tas. Ex dictis ergo notnm erit vnicuiq; qd nominis puden-
dagras: et quid rei. hic anīz de nominib̄ nō est disputandū
sed intentiones et differentias intelligere debemus. vt prin-
ceps Anticenna inquir. p. p. d. vi. f. p. c. v. hoc idē dicit Sa-
lienus p̄mo de crisi et p̄mo p̄nósticop. Quare his relictis
ad curam venio: in qua oēs istas intentiones cōpleni. Pri-
mo ordinavi dietaz in sex rebus nō naturalibus. s. vt fuge-
ret aerez frigiduz: et etiaz multū calidum: et etiaz turbidum
et nebulosuz et ventosum: p̄cipue flante austro: aut borea:
et similiiter fugeret aerez humiduz: et licet humiditas p̄ se
nō causet dolorez p̄ accidens īamen posset eis caustare: et
qz alterarer camēra sue habitationis cū igne lignop: iuni-
peri: rorismarini: et suffimigaret camēra birret̄ ac omnia
sua īdu nenta cum thure: sandaraca et florace calamita:
et qz membra pannis bene copireret: pur melius posset. Et
qz expelleret oēs timorez ab anima sua: nam cū dei auxilio
in paucissimis diebus pfecte saneret. Et qz ppter dolores
habebat noctes insomnes: ideo dixi qz vigilia plixa mul-
tim nocebat ei: itaq; ea hora qua posset dormiret. Et qz
dūz nouebat dolores allenabant̄ dixi vt motu p̄gressivo
vtere et fugeret getez qz possit insup feci vt carnes castra-
ti aut gallinaz alearent̄ i d̄coctiōe cū borrag. cū lactucis et
cū radice buglose et qz i brodio v̄etepaz croci croc̄ eiz h̄z
mirā p̄petrat̄ i h̄ casu ita vt opinio aliquoz sit qz d̄coctio
croci aliqb̄ dieb̄ ieūmo stomacho sumta curet pfecte h̄uc
morbū l̄z nūnius usus iducat sodā et obtenebrer sensus ū.
usus ē vino albo greco bñ lisato et an̄ pastū semp capiebat
aliquā vnas passas grossas mūdatas a harilis post pastuz
vnebas coriādro p̄parato plures eiz exibent effectioz fac-
taz ex cōsonis factaz

cuz zincaro & aq̄ roſaz q̄ nō operit naz malacotonia a tora
pp̄petat ut recitat Baſteris. d. v. ueris in quodā ſuio de
arteria. ⁊ b idē Amal. d villa no. nōcēt nā iducit dolores
arterios iūxi p̄terea vt p̄curaret di die babere beneficiū
vētris saltē cū dūſteri aut: uppoſitorio ⁊ q̄ nonq̄ ad ſaturi
tarē comedeter neq̄ comedērī niſi ſc̄nſerit p̄oz cibū eſſe
digefū et fuiſe verus appetitus et cuz adueniret nullomō
diſſertere cibā naz tollerare ſamē ſtomachū replet malis bu
moribus. iij. p. d. ii. c. vii. vloterius p̄cepit ne in vna mensa co
mederet diuerſa cibaria q̄ ipſe facilime obſeruauit naz nō
omnia q̄ ipſe apetebat ei exibebant comedet at ei⁊ i ſinello
qd̄ eſt ipſa regula paucos enī ſēpore meo vidi ſequentes
ordinez ſinelli q̄ infirmarent licet oia laute ⁊ babundanter
exibeantur ū. Lura p̄ potionē fuit exēcuta nam in pri
mis q̄ſlui digerere mā antecedentez. f. materiā melancoli
cam ⁊ flegmaticā. f. māz frigidā et ſiccā et ſi qu. s. vellet
obicere ſuas ſtantaticaſ cauillatiōes pretermittat et legat
Aui. p. ii. t. ii. c. xxviiij. qui ſirupus fuit iſte Rx ſirupi de
epithimo ſirupi de ſumiterre ſirupi d. bilencis añ. 3. 5. aq̄
rum ſumiterre ſenicali et celidonei añ. 3. i. miſce et ſiat ſiru
pus ⁊ actu calidus exhibitus fuit in aurora quez ſtinuante
diebus quinq̄ ſexta die aparente aliquali digeftiōe in vri
na et qz intenſius affligebat eo qz mā erat ſacta mobilior
et nō erat euacuata ideirco exibui hoc mineraliū in auro
ra calidus Rx iſectionis hamcch. 3. iii. dyacatholicon. 3. i.
5. electuarii eleſcoſ electuarii indi maioris añ. 3. i. epithin. i
3. i. miſce ⁊ cuz ſufficienti quātitate in rafſc̄pte decoctionis
ſiat potus decoctio fuit iſta Rx paſſulaꝝ enudeataꝝ corti
cum radicū capparoz corticuz tamarisci ſcolopendrie po
lipodii ⁊ ſenicali añ. 3. ii. floz bugloſſe ⁊ borraginis añ. 3.
5. radicum p̄roſ plopi añ. 3. ii. 5. miſce ⁊ ſiat decoctio in
ſuffiſenti q̄titate aquaz bugloſſe ſcolopendrie ſumittere

et ſenicali ad ɔſumptioneſ medictatis et coletur cum qua
diftempetu. ſup̄dicta medicina illa ndcte poſt opeſteneſ
euacuationeſ aliquidre quiueit ſequenti mane fuſſcipit viuū
enema lauatiū rediuit ſequent i die ad ſirupum ſup̄ſcrip
tum quem ſtinanit octo diebus et poſt opositioneſ lune
iterum exibui electuariuſ euacuans dua ſ ptes mclancolie
vnam flegmatis cum quo expulit multitudinē humoꝝ pec
cantium quare dolores quaſi ſuerūt alleuiati. Consideras
q̄ materia erat paucificata non curauit vrinaz p̄nocare q̄
euacuat humiditates et ſerofitatem q̄ aliquādo adn. iſcenē
cum matrīa faciente doloreſ et eius acuitatem remittunt
dabitans etiam ne vſica ex eius tranſita ledetur his
de cauſis expleui aliam intentioneſ q̄ dirigi ad materias
vaporofas et hoc cū p̄uocatione ſudoris quare p̄cepit ve
quinq̄ diebus ſtinuis ſtinuo ſtomacho ingredereſ ſtulas
ſiccas et in ea ſudaret cū bona tollerātia et abſq̄ anguſtia
⁊ eo bene exſiccato cuz pānis lincis mūdis et ſuffumigatis
cū thure ſandaraca et ſtorace calamita ſimilimō facto in
camilia diploide caligis ⁊ burro ita ut omni die mutari et
paſſos mundos q̄ fecit quinq̄ diebus ſtinuis et deo per
mittente liberatus fuit ab omni dolore et qz egritudines q̄
redeunt egent aliquo motore quare ordinari ut omni nocte
caperet vnaꝝ de l'lis pillis naz paulatine generant paula
tine euacuentur Rx pilluꝝ assagaret pillulaꝝ de ſumiter
re añ. 3. 5. miſce ⁊ cū aqua celidonei ſiciatur pillule ſeptē
ad vſum Itez q̄ vteretur terebentina lora cū aquis ceſiō
nie ⁊ ſumiterre Itez q̄ membra leſa epithimarentur cum
aqua vite in qua folia eddere ſalutē cipressi cū nucibus et
parū aluminis yameni cocta fuiffent ad ɔſumptioneſ medi
eritis ſi iſta debite applicetur ſi aliqua portio remanet in
loco q̄ neq̄ tractu neq̄ pulsu potuit euacuari resoluteſ mem
brum vno ɔſortabitur ut ne amplius poſſit mā ſtā immissas

recipere membra vno intrinseca lesa confortabuntur cum aromatico rosato maiori et sic cum auxilio omnipotentis dei ac gloriosissime virginis marie non solus ipse remansit liber veruetia spero preservabitur. Et postquam decreui ad alia dictere et his oculis finem imponere. Supereft ut oratio quaz sanctus Damius genibus flexis in omnibus potionibus per eum exhibitis dicere solebat: finez claudat. cuius verba sunt ista. Omnipotens eternus deus: qui dedisti me dicinam ad sanandas corpora humanoꝝ infirmates da benedictiones tuam sanctam de celo: super hanc medicinam ut in cuius corpore introierit: sanitates mentis et corporis suscipere valeat: per christum dominum nostrum qui vivit et regnat in seculorum Amen. Si ergo vero ficeret dicere hanc orationem ab aliquo deuoto presbitero dicta missa pro infirmitate super medicinam suscipiendam in plenaria infirmi virtutes medicine augeretur et celerius curaretur infirmus finis.

Impressus Rome per magistrum Petrum de laturre
Anno. M.cccc.lxxxvii. Die. xxij. Nouembris. sedente
Alexandro sexto Ponifice maximo.